

POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «**THE INSTITUTE OF INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC COOPERATION**»

THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF
CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2021**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 04.05 – 15.06.2021) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2021. 88 с.

Головний редактор:
ГЛАВЧЕВА Ю. М., НТУ «ХП», Україна

Редакційна колегія:

ЦМОЦЬ І. Г., Доктор технічних наук, професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ПРЯДКО В. В., Академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, Університет Короля Данила, Україна

GAVRYLIUK I., Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Варшавський університет, Польща

РУДАК Т. В., Доктор права Віденського Університету, Австрія

ГРЕБЕНЮК Н. В., Кандидат економічних наук, Університет Короля Данила, Україна

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією – Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

ЗМІСТ

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ	6
Барчан Г. С.....	7
СУМЛІННО КРОКУЄМО У МАЙБУТНЄ!	7
Васильчук І. П.	9
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ.....	9
Висоцька Л. В.	15
ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	15
Вінарчук Н. М.,.....	19
Шоловій М.-Т. І.	19
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – ТРАНСЛЯЦІЯ ВЛАСНИХ ЦІННОСТЕЙ ВИБІР ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КОЖНОГО.....	19
Годік К. О.....	23
ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ КИЄВА.....	23
Гончарук І. П.	27
ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	27
Грицуляк Г. М.....	31
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	31
Доброштан О. О.,.....	35
Спичак Т. С.	35
ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ХЕРСОНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ МОРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ.....	35
Карабін О. Й.....	39
ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	39

Король О. М.....	44
ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ НАПИСАННІ МУЗИКОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	44
Кошечко Н. В.....	48
ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У КЛАСИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ.....	48
Лабецька М. Т.....	51
ОСНОВНІ АСПЕКТИ СПРИЯННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ ДРУКАРСТВА	51
Никончук В. М.....	55
ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА НАУКИ.....	55
Павленкова О. С.	58
УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	58
Павлова Л. І.....	62
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	62
Семак О. І.	66
АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ ТА ЙОГО ВИДИ	66
Уласевич Л. П.	69
ЧИ Є АКТУАЛЬНИМ ПИТАННЯ БОРОТЬБИ З ПЛАГІАТОМ НА СЬОГОДНІШНІЙ ДЕНЬ? ЧОМУ?	69
Халіман О. В.	72
УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ (З ДОСВІДУ ПЕРЕВІРКИ СТАТЕЙ ФАХОВОГО ВИДАННЯ «ЛІНГВІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ» НА ПЛАГІАТ).....	72
Хачатурян К. Р.....	76
АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СТРАТЕГІЙ БОРОТЬБИ З ПРОЯВАМИ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ В НАУЦІ ТА ОСВІТІ	76

Школьнікова Т. Ю.....	80
СИСТЕМА РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВІННИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	80
Ярута А. М.	84
ПРОБЛЕМА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	84
ОПУБЛІКОВАНІ ТЕЗИ ТА ЕСЕ, А ТАКОЖ РОЗМІЩЕНІ НА ВЕБ- СТОРІНКАХ МАТЕРІАЛИ НАДАЮТЬСЯ НА ІСНУЮЧИХ УМОВАХ І В НАЯВНІЙ ФОРМІ	88

*Карабін О. Й.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри інформатики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Формування академічної доброчесності здобувачів вищої освіти пов'язане з імплементацією в академічний міжнародний контекст етичних норм і правил доброчесності вітчизняних закладів вищої освіти. Послідовне втілення в освітянське середовище принципів глобальної академічної культури, базових академічних цінностей, кодексу честі, морально-етичних і правових норм сприятимуть поетапному забезпеченню та формуванню належних результатів готовності відповідно до високих академічних стандартів, переконань, ставлень, дотримань фундаментальних цінностей університетської спільноти. Втілення в освітній процес найбільш ефективних інструментів формування академічної доброчесності на основі Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» сприятиме розвитку в майбутніх фахівців умінь професійного компетентнісного дослідження та особистісного вдосконалення науково-дослідницької діяльності, утвердження етичних пріоритетів і моральних принципів в освітній діяльності, дотримання толерантності в наукових дослідженнях, усвідомлення та формування критичного мислення усієї академічної корпорації щодо наукових запозичень, прищеплення базових академічних цінностей та поваги до інших на основі продуктивного наукового партнерства, втілення в освітянську спільноту чинності дієвого захисту прав щодо запозичень, впровадження належного забезпечення якості результатів наукових досліджень.

Академічні цінності доброчесності взаємопов'язані і взаємозалежні. Їх поширення та упровадження в наукову практику сприятимуть формуванню академічної позиції на особистісному, інституційному та культурному рівнях. Процес удосконалення повинен бути постійним і безперервним із огляду появи та можливостей нових технологій освіти [4]. Водночас, у загальних рекомендаціях І. Глендіннінга було зазначено, що актуальними для освітянсько-наукової спільноти в контексті впровадження академічної доброчесності в закладах вищої освіти є такі чинники: необхідність уніфікації стандартів академічної доброчесності; впровадження визначених критеріїв забезпечення академічної доброчесності на міжнародному рівні; удосконалення онлайн платформи академічної доброчесності, на основі визначених критеріях, для оцінки інституційної політики закладів вищої освіти; систематичний моніторинг інституційних політик академічної доброчесності; надання практичної та фінансової підтримки з боку інституцій ЄС; удосконалення культури академічної доброчесності, на всіх рівнях освіти, підвищення наукової обізнаності академічної спільноти на основі передового міжнародного досвіду доброчесності та наукової етики [3].

Відповідно до ухвали згоди щодо відповідальності дотримання принципів академічної етики в наукових дослідженнях Міжнародна Асоціація університетів та Magna Charta Observatory в 2012 р. виділили такі принципи, як:

- 1) академічна етична поведінка та наукова чесність у дослідженнях;
- 2) наукова справедливість та відсутність запозичень;
- 3) академічна доброчесність щодо прозорості, незалежності наукових досліджень в контексті глобально-міжнародної та національної проблематики;
- 4) відповідальність та критичний аналіз академічних і наукових досліджень [2].

Професорсько-викладацькій спільноті закладів вищої освіти важливо виявляти свою повагу як до особистостей здобувачів освіти так і до їх

інтелектуального внеску шляхом дотримання елементарних фундаментальних цінностей, доброчесності в співпраці з ними, керівництві науковими дослідженнями студентів, вияву та підтримці їх інтелектуальних ідей, вчинків тощо. Саме колективна відповідальність сприятиме дотриманню принципів академічної доброчесності та зобов'язанню протистояння порушенням академічної доброчесності, допомагатиме розширювати наукову толерантність у слідуванні високим академічним стандартам, посилювати механізми етичного прийняття рішень із дотримання апріорних норм академічної доброчесності й рішучості протистоянню порушень щодо академічних цінностей закладів вищої освіти. Членам академічної спільноти актуально проявляти повагу як до інших науковців, так і до здобувачів освіти, віддаючи належне їхньому інтелектуальному внеску, сприяючи культивуванню засадничих цінностей академічної доброчесності, формуючи основи освітніх інституцій, демонструючи істинні цінності чесності, справедливості, поваги, довіри та відповідальності. Відтак, колективна відповідальність допомагатиме формуванню групових норм академічної культури в студентів під час освітнього процесу та під час проведення наукових досліджень, утвердженню самостійності та відповідальності особистості навчатися дотримуючись етичних і правових норм, розвитку академічних та етичних цінностей, формуванню спроможності здійснювати наукову діяльність із відповідним науковим результатом.

Відповідно до популяризації принципів академічної доброчесності та впровадження їх в освітньо-наукову діяльність в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка здійснюють наглядову й контролюючу функцію «Комісія з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами» та «Група сприяння академічній доброчесності». Університет прагне створити середовище, яке встановлюватиме загально-моральні, правові та етичні правила поведінки щодо академічної доброчесності та сприятиме навчанню здобувачам освіти та роботі науково-педагогічним працівникам та іншим особам

вищого освітнього закладу спираючись на принципи: доброчесності, чесності та порядності, правдивості, прозорості, законності, поваги, довіри, послідовного відстоювання гідної поведінки, справедливості, самовдосконалення та вдосконалення, відповідальності, сумлінності, професіоналізму. Так, відповідно до «Положення про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів вищої освіти» відбувається перевірка наукових робіт на плагіат в системі Moodle за допомогою системи Unicheck з отриманням детальної інформації та звітом по даній роботі (рис. 1) [1].

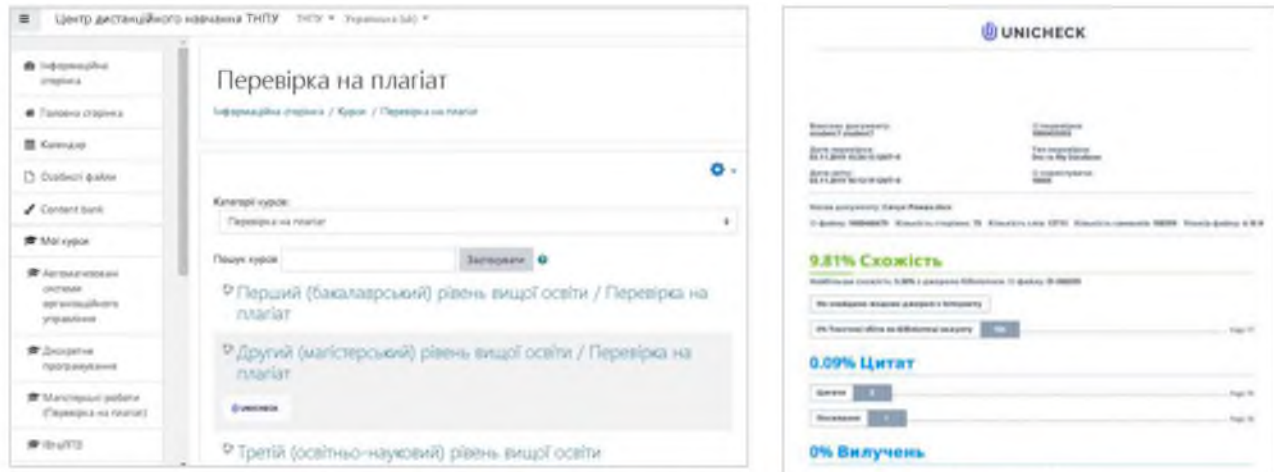

Рис. 1. Перевірка та звіт на плагіат в системі Moodle.

Під час освітнього процесу вищої школи професорсько-викладацьким колективом варто сприяти утвердженню моральних цінностей та утверджувати академічні норми, які важливі для функціонування співробітників університету та студентів із врахуванням просвітницької діяльності, висвітлення міжнародних практик академічної доброчесності, роз'яснення правил і норм закладів вищої освіти щодо процедур і практик доброчесності, передбачення потенційних ризиків і вирішення етичних проблем, впровадження академічних практик сумісних із інституційними цінностями.

Таким чином, академічне середовище доброчесності націлене сприяти поширенню академічної культури, етики вищої школи, цінностей, правил і принципів академічної доброчесності серед усіх сегментів закладу вищої освіти. Належна просвітницька діяльність обов'язково має включати обговорення фундаментальних цінностей та етичних зобов'язань, практичних дій щодо дотримання правил та норм університетської спільноти, виконання та висвітлення практик доброчесності. Належне послідовне втілення освітньої спільноти академічних чеснот, дотримання моральної доброчесності, культивування принципів поваги гідності людини принесе на кожному напрямі роботи досягнення етичних стандартів глобальної академічної культури та доброчесності.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Академічна доброчесність. URL: <http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/akadem-chna-dobrochesn-st.php> (дата звернення 21.04.2021).
2. Міжнародна асоціація університетів «Глобальний голос вищої освіти». URL: <http://www.iau-aiu.net/content/new-iau-mco-guidelines-institutional-code-ethic s-higher-education> (дата звернення 25.04.2021).
3. Glendinning I. Promoting Maturity in Policies for Plagiarism across Europe and beyond. URL: https://www.coe.int/t/DG4/EDUCATION/etined/Irene_Glendinning_PragueForum2015.pdf (дата звернення 20.04.2021).
4. The Fundamental Values of Academic Integrity. The Center for Academic Integrity. 1999. 12 p.